

Årsredovisning 2017

Njurförbundet

Vår vision är att alla med njursjukdom ska kunna leva ett rikt och långt liv.

Innehåll

Förord	4	
Verksamhetsberättelse	5	
Intressepolitik	5	
Information	9	
Barn- och föräldraverksamhet	10	
Ungdomsverksamhet	11	
Samverkan	11	
Rehabilitering och rekreation	13	
Forskning	13	
Medlemsinflytande	14	
Arbetsgrupper	14	
Förvaltningsberättelse	15	
Resultaträkning	18	
Balansräkning	19	
Tilläggsupplysningar	20	
Underskrifter	27	
Revisionsberättelse	28	
Regionföreningarnas medlemsantal	31	

Förord

Njurförbundet fortsätter att utveckla verksamheten och anpassa den till den tid vi lever i nu. Informationsflödet sker i större utsträckning i digital form. Sociala medier har fått ökad betydelse i nyhetsförmedlingen, både internt och externt.

Trots att Njurförbundet jämförelsevis är en liten patientorganisation så har förbundet i hög utsträckning lyckats nå ut med sina frågor i media. Det är positivt.

Medlemsantalet har ökat något under 2017, men inte alls i den utsträckning som satts upp som mål. Räknat bland potentiella medlemmar så borde Njurförbundet kunnat tredubbla sitt medlemsantal. Värkning av nya medlemmar måste alltid förbli en prioriterad fråga.

Utvecklingen av ett nationellt vårdprogram för egenvård vid dialys har under 2017 varit en viktig uppgift. Det är bra att det blir ett vårdprogram som tagits fram i enighet mellan patientföreträdare och medicinsk profession. Då det är helt färdigt efter att remissinstanserna har sagt sitt kommer det att bli ett vårdprogram som får stor betydelse för de flesta som har dialys.

Njurförbundet hade satt stora förhoppningar att samtliga förslag i utredningen om organdonationer

(SOU 2015:84) som leddes av Anders Milton skulle genomföras. Det blev därför en stor besvikelse då vi nåddes av informationen att Miltons förslag om lagändring hade förkastats och att en helt ny utredning behöver tillsättas som fördröjer hela processen under en lång tid framöver. Att förslagen från utredningen som rör njurtransplantationer med levande givare i nuläget inte beaktats av socialdepartementet var synnerligen anmärkningsvärt. Det är en fråga som

Njurförbundet drivit under många år och som inte varit obekant för regeringen.

Vi kan nu lämna 2017 bakom oss och konstatera att det finns många frågor som kvarstår för Njurförbundet att arbeta med. Det är valår 2018

och Njurförbundet kommer i sin valplattform att lyfta dialys och organdonation vilka är två fokusområden som har stor betydelse för medlemmarna. Planeringen inför Njurförbundets 50-årsjubileum 2019 pågår och vi kan konstatera att utvecklingen har gått framåt. Trots det är det flera frågor som är lika aktuella för medlemmarna än idag.

Stockholm i april 2018

HÅKAN HEDMAN
förbundsordförande
Njurförbundet

Trots att Njurförbundet jämförelsevis är en liten patientorganisation så har förbundet i hög utsträckning lyckats nå ut med sina frågor i media.

Verksamhetsberättelse 2017

Njurförbundet är en partipolitiskt och religiöst obunden intresseorganisation för personer med kronisk njursjukdom, levande njurdonatorer och deras närstående. Tillsammans med de 14 regionföreningarna täcker organisationen in hela landet med frågeställningar på både nationell och regional nivå. Genom att sprida kunskap, bilda opinion, påverka beslutsfattare och stötta enskilda verkar vi tillsammans för alla personer som är i behov av njurvård. Vårt arbete utgår ifrån Njurförbundets idéprogram och våra Riktlinjer för god njursjukvård.

Idéprogrammet är antaget av Njurförbundets förbundsstämma och beskriver våra mål på sex områden: njurvården, organ donation, barn och ungdomar, arbete/ utbildning och social trygghet, information samt forskning.

Utifrån vår gemensamma erfarenhet och kunskap om hur det är att leva med njursjukdom, påverkar vi beslutsfattare genom att på olika sätt delta i samhällsdebatten.

Vi lyfter fram behov och brister, och visar på lösningar som både kan ge njursjuka ett bättre liv och är bra för samhället.

Njurförbundets ändamål är (§3 i Njurförbundets stadgar)

att sammansluta alla regionföreningar som uppfyller förbundets ändamål och stadgar och tillsammans med dessa verka för personer som är i behov av njurvård.

att genom opinionsbildning och påverkansarbete tillvarata njursjukas, levande donatorers och närståendes intressen avseende tillgänglighet, vård, social trygghet, möjlighet till arbete, studier, rehabilitering och rekreation.

att företräda medlemmarnas intressen gentemot myndigheter och institutioner.

att verka för medlemmarnas intressen i samverkan med andra organisationer.

att stödja forskning som utvecklar njurvården och förbättrar livssituationen för njursjuka.

Intressepolitik

Njurförbundets viktigaste uppgift är att bedriva intressepolitisk verksamhet och bevaka de samhällsområden som berör förbundets medlemmar. Genom skrivelser, möten med beslutsfattare och deltagande i olika råd och konstellationer kan förbundet verka intressepolitiskt. Debattartiklar, pressmeddelanden och sociala medier används för att nå ut med förbundets frågor i den offentliga opinionen.

Nationell väntelista för njurtransplantationer

Väntetiden för njurtransplantation varierar stort mellan landets transplantationsenheter. En av orsakerna till den stora skillnaden är brister i möjligheten till omhändertagande av organ för transplantation hos några få regioner vilket direkt återverkar på transplantationsverksamheten. Njurförbundet har väckt frågan om en nationell väntelista för njurtransplan-

ationer skulle skapa bättre förutsättningar för en mer jämlik vård för njursjuka som väntar på en njurtransplantation. Samtidigt måste också en starkare och likartad påtryckning ske på sjukvårdshuvudmännen för att utjämna skillnaderna i hur de olika regionerna förser systemet med organ för transplantation. Njurförbundet har begärt att frågan kring gemensam väntelista måste utredas. Förbundets agerande har initierat ett samarbete mellan transplantationsenheterna och att mätningar och jämförelser av väntetiderna utförs sedan 2015 med statistiskt vedertagna metoder.

I en skrivelse till folkhälsoministern den 24 april 2017 begärde Njurförbundet att regeringen utreder förutsättningar för en ny nationell organisation för donationsverksamheten inrättas så att organ från avlidna fördelas rättvist oberoende av transplantationsenhet.

På Världsnjurdagen deltog flera regionföreningar i satsningen med blodtryckstest, däribland Sydsverige.

Njurförbundets ordförande uppmärksammade också de ojämlika väntetiderna i en debattartikel som publicerades i Dagens Medicin den 3 mars 2017, med en uppmaning till folkhälsoministern att uppmärksamma hur den nationella fördelningen av njurar från avlidna donatorer ska ske enligt principen om jämlik vård.

Njurtransplantationer som rikssjukvård

Njurtransplantationer är en verksamhet med hög komplexitet som kräver erfarenhet och samverkan med flera andra medicinska specialiteter samt goda resurser för forskning och utveckling. Vidare ska det finnas tillräckliga resurser för långtidsuppföljning och omhändertagande av patienter i samband med komplikationer så länge som patienten har kvar sitt transplantat. Det finns flera vetenskapliga studier som visar att hög volym och koncentration av kirurgisk verksamhet höjer patientsäkerheten, förbättrar kvaliteten samt skapar mindre risker för komplikationer. Ökad volym och koncentration skapar även bättre förutsättningar att kunna bedriva en effektiv forsknings- och utvecklingsverksamhet.

För att säkerhet och kvalitet ska kunna säkerställas samt öka strävan mot en mer jämlik väntetid begärde Njurförbundet under 2015 i en skrivelse till Socialstyrelsen att njurtransplantationer ska vara rikssjukvård.

Rikssjukvård kommer att få en annan utformning efter att utredningen om högspecialiserad vård blivit en proposition som antagits av riksdagen under 2017.

Organdonation

Under 2017 donerade 188 avlidna personer organ för transplantation. Det är den högsta siffran någonsin, och en ökning jämfört med året innan då 185 avlidna donatorer donerade sina organ. Totalt fick 474 njursjuka en ny njure 2017, både från avlidna och levande donatorer, vilket är rekord.

Trots att antalet donatorer ökar finns ett fortsatt stort behov av donerade organ. År 2017 avled 40 personer i väntan på en transplantation. Detta är en fördubbling jämfört med 2016 då 21 personer avled på väntelistan.

Totalt väntade 817 personer på ett eller flera organ den 31 december 2017. Merparten av dessa väntar på en ny njure (685 personer).

Lagar och regler hindrar sjukvården från att ta tillvara organ, trots att 80 procent av befolkningen är positivt inställda till donation. Njurförbundet har länge drivit frågan om organdonation och bildade 1997 Livet som Gåva tillsammans med andra patientorganisationer och den medicinska professionen,

som arbetat för att fler ska göra sin vilja känd och att hinder för organdonation undanröjs.

2013 tillsattes den statliga utredningen om donations- och transplantationsfrågor. Utredningen lämnade sitt betänkande till Socialdepartementet den 30 september 2015. Utredningen tillsattes som ett resultat av den opinion som både Njurförbundet och Livet som Gåva bedrivit under många år. Njurförbundet har under hela utredningstiden haft en kontinuerlig dialog med utredaren Anders Milton. Utredningen fick ett tilläggsdirektiv under 2014 att även se över regelverket vid transplantationer med levande givare. Förslagen i utredningen skulle kunna leda till att antalet donatorer fördubblas och transplantationskön i princip försvinna, enligt utredaren. Vidare föreslogs att ersättningsreglerna till levande givare förbättras till stora delar i enlighet med vad Njurförbundet framfört till utredaren. Njurförbundet var remissinstans och ställde sig i remissvaret bakom förslagen i utredningen.

Under 2017 kunde vi konstatera att två år förflutit sedan utredningen lämnat sitt betänkande utan att regeringen lagt fram en proposition till riksdagen. Därför skrev Njurförbundets ordförande Håkan Hedman tillsammans med riksdagsledamot Penilla Gunther en debattartikel i Dagens Medicin, med en uppmaning till socialminister Annika Strandhäll att arbeta för att förverkliga förslagen i utredningen. Samma dag publicerade Aftonbladet en debattartikel av Annika Strandhäll själv, där hon gav beskedet att regeringen har uppfattningen att "underlaget inte håller rent juridiskt som lagstiftning", varför man beslutat att inte lägga fram förslag om lagändring. Dagen efter skrev Njurförbundet tillsammans med MOD, Mer Organdonation, och flera andra organisationer en replik på socialministerns debattartikel, som publicerades i Aftonbladet: "Om det föreligger juridiska problem måste vi snabbt veta vad det handlar om och hur vi kan åtgärda dem. Det är oacceptabelt att vi ska vara bland de sämre länderna i Europa när den svenska befolkningens vilja att donera är den högsta i Europa."

Håkan Hedman deltog i konferens om levande givare på Karolinska Universitetssjukhuset, på uppdrag av Stiftelsen Professor Lars-Erik Gelins Minnesfond.

Två av Njurförbundets styrelseledamöter, Björn Nilsson och Ulla Evansson, ingår i Stiftelsen MOD:s patientråd. Patientrådet ska vara ett forum för samverkan och informationsutbyte med representanter

för de patientorganisationer som berörs av frågan om organdonation. Den 10 februari deltog Björn Nilsson i ett möte med folkhälso- och sjukvårdsministern, Gabriel Wikström, arrangerat av MOD, för att gå igenom den statliga utredningens förslag på hur vi kan bli bättre på organdonation i Sverige.

Den 9–15 oktober gick Donationsveckan av stapeln för sjunde året i rad. Flera av Njurförbundets regionföreningar hade lokala aktiviteter under veckan.

Håkan Hedman och Sara Norman deltog i Socialstyrelsens konferens om kommande strategin för det donationsfrämjande arbetet den 15 november.

Världsnjurdagen

Världsnjurdagen, World Kidney Day, 2017 inföll den 9 mars. Huvudsyftet med Världsnjurdagen är att uppmärksamma omvärlden på njurarnas funktioner, att njursvikt är vanligt, att njursvikt är allvarligt och att njursvikt går att behandla om upptäckten sker i tid

Undersökningar som Njurförbundet har gjort bekräftar att många aldrig någonsin lämnat ett urinprov i samband med hälsoundersökningar. Det är också oroväckande sällsynt att blodtryck kontrolleras. Det vill Njurförbundet ändra på. Enkla hälsotester som dessa kan tidigt ge indikationer på njursjukdom, diabetes eller en infektion i urinvägarna. Den 8 mars 2017 gick Njurförbundet ut med ett pressmeddelande med rubriken "Njurförbundet uppmanar alla att kolla blodtrycket", i syfte att verka för tidig upptäckt. Under dagen den 9 mars skedde också arrangemang runt om i landet för att uppmärksamma njursjukdomar, bland annat på sjukhus och i flera av Njurförbundets 14 regionföreningar.

Kris i dialysvården

Under 2016 och 2017 fick Njurförbundet ta del av rapporter om en allt allvarligare personalsituation på flera av landets dialysavdelningar. Vårdpersonalen vittnade om bristfälliga arbetsvillkor och många sade upp sig, vilket fick konsekvenser för dialyspatienter. Njurförbundet fick bland annat vetskap om att man på flera håll i landet tvingats skära i patienternas behandlingstider, vilket kan leda till att allmäntillståndet och hälsan försämras och på sikt till att livet förkortas. Dialyserande drabbades också av att med kort varsel bli förflyttade till andra dialysenheter eller få sina dialysscheman förändrade. Njurförbundet har på både nationell och regional nivå uppmärksammat den allvarliga situationen och bedrivit opinion för att personalsituationen inom dialysområdet måste

Håkan Hedman, Njurförbundets ordförande, talade vid manifestationen Slut på rean, på Järntorget i Göteborg den 4 september, för att markera mot sämre arbetsvillkor i vården.

säkerställas. En möjlig lösning som Njurförbundet har framfört till bland annat regeringen är att en särskild utbildning inrättas för specialistsjuksköterskor inom njurmedicin.

En annan vård är möjlig – 4 septemberkampanjen

Ett antal sjuksköterskor initierade 2016 en landsomfattande kampanj om brister inom sjukvården och arbetssituationen för vårdanställda. Vid manifestationen 2017, Slut på rean, talade Njurförbundets ordförande Håkan Hedman, på Järntorget i Göteborg. Aktiviteten samlade tusentals människor på flera platser i landet, som ville demonstrera mot sämre arbetsvillkor i vården, vilket drabbar både patienter och personal.

Bristande genomslag för patientlagen

En grundtanke i Njurförbundets idéprogram är att verksamheten inom njurvården ska utgå från ett personcentrerat synsätt. Detta innebär bland annat att patienten ska kunna vara delaktig och ha ett avgörande inflytande i valet av behandlingsform och för att kunna sköta sin egen vård.

En ny lag, patientlagen, trädde i kraft den 1 januari 2015 med syftet att stärka och tydliggöra patientens ställning. Men 2017 kom en rapport från Myndighe-

ten för vård- och omsorgsanalys som visade att patientens ställning inte har förbättrats sedan patientlagen infördes. Myndighetens utvärdering visade sammantaget inte på någon förbättring. Patienternas erfarenheter pekar tvärtom på försämringar inom områden som handlar om tillgänglighet, information och delaktighet.

I en nyhet framställde Njurförbundet kravet att Sveriges Kommuner och Landsting skyndsamt utarbetar en åtgärdsplan i samverkan med patientföreträdare hur vården ska organiseras så att patientlagen kan efterföljas bland vårdgivarna

Läkemedel

Många patienter med cystinjur, autosomt dominant polycystisk njursjukdom, ADPKD, har hoppats på Jinarc (Tolvaptan), den första medicinen som kan bromsa tillväxten av cystor på njurarna. Läkemedlet godkändes i Sverige 2015, men i oktober 2016 beslutade Tandvårds- och läkemedelsverket, TLV, att medicinen inte kommer ingå i läkemedelsförmånen. Beslutet innebär att varje landsting kan ta ställning till om de ska förskriva Jinarc till patienter med ADPKD och subventionera medicinen, eller inte.

Njurförbundet reagerade mot TLV:s beslut och skrev ett brev till NT-rådet vid Sveriges kommuner och

landsting, SKL, där vi argumenterade för en rekommendation till sjukvårdshuvudmännen att subventionera Jinarc till patienter med ADPKD i de fall där läkemedlet bedöms skapa medicinsk nytta.

I mars 2017 fattade NT-rådet beslut att rekommendera landstingen att använda Jinarc vid ADPKD under vissa förutsättningar. Bland annat ska njurfunktionen snabbt försämrats eller njurarna snabbt öka i storlek, och behandlingen ska sättas in i stadium två till tre. Omkring 300 patienter uppskattas vara aktuella för behandling, enligt NT-rådet.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, bjuder regelbundet in patientorganisationer till dialogforum, för att diskutera aktuella frågor som spänner över myndighetens uppdrag. Från Njurförbundets styrelse deltog vice ordförande Lars-Åke Pellborn. Han deltog även i dialogmöte med NT-rådet i november 2017.

Egenvård och patientinvolvering vid dialys

I mars 2016 arrangerade Njurförbundet en workshop om egenvård och patientinvolvering vid dialys, med patientföreträdare, läkare, sjuksköterskor, och kuratorer. När workshopen var avslutad utsågs en expertgrupp med representanter för Njurförbundet, Svensk Njurmedicinsk förening och Svensk Njurmedicinsk sjuksköterskeförening. Gruppen fick i uppdrag att utarbeta ett nationellt vårdprogram för egenvård och patientinvolvering vid dialys, då ett tydligt hinder var att enhetliga riktlinjer i dag saknas. Gruppen har fortsatt arbetet med att färdigställa vårdprogrammet under 2017.

I september 2017 arrangerade förbundet en ny workshop med en referensgrupp om cirka 20 deltagare för att diskutera vilka hinder som finns för att fler ska sköta sin dialys i hemmet.

Information

Njurfunk

Njurförbundets uppskattade medlemstidning Njurfunk kommer med fyra nummer per år i en upplaga på 4 800 exemplar. Tidningen bevakar omvärlden från medlemmarnas perspektiv och publicerar forskningsnyheter, intervjuer, fakta, nytt från regionföreningarna, artiklar om medicin, dialys med mera. Tidningen distribueras även till medicinjournalister, till vårdkliniker och mottagningar.

En redaktionskommitté och medicinskt sakkunniga

inom transplantation och njurmedicin knutna till redaktionen har bidragit med uppslag och fakta.

Njurnytt

Njurförbundets interna, e-nyhetsbrev Njurnytt distribueras till förtroendevalda i förbundet och regionföreningarna. I Njurnytt ges information om aktuella frågor inom förbundet, sammandrag av beslut från förbundsstyrelsen samt aktuella gruppresor, konferenser och andra aktiviteter. Under 2017 har utgivningen varit vilande och Njurnytt kom endast ut en gång, inför sommaren. Den interna informationen har i stället skett till stor del genom e-post.

Informationsbroschyror

Förbundets broschyrer med information om njursvikt, om Njurförbundet, och om att leva med njursjukdom är ett sätt att sprida kunskap och att nå personer som nyligen blivit sjuka. Våra skrifter "Njursvikt – den tysta sjukdomen" och "Samlevnad och sexualitet vid njursjukdom" är uppskattade och har beställts av njurmottagningar runt om i landet.

Broschyterna "En av tio" och "Kom med" sprids av regionföreningarna för att öka kännedomen om Njurförbundet och värva medlemmar.

Alla skrifter finns för nedladdning som pdf på Njurförbundets hemsida.

Hemsida

Hemsidan är förbundets viktigaste informationskanal, med nyheter och information om Njurförbundet med regionföreningar, och njursjukdomar och vård. Under 2017 upphandlades en helt ny hemsida mer anpassad efter dagens sätt att söka information på nätet. Uppdraget gick till den digitala byrån Oakwood i Stockholm, som också fick i uppdrag att ta fram en ny grafisk profil för Njurförbundet.

Njurdagboken

Njurdagboken är en del av Njurförbundets hemsida med kunskap och råd för njursjuka och närstående. Syftet är att underlätta egenvård och uppmuntra till delaktighet i vården och bidra med kunskaper som kan underlätta för att leva med kronisk njursvikt och bidra till att känna sig mer informerad, kapabel, trygg och motiverad. Njurdagboken är framtagen i samarbete med Karolinska Universitetssjukhuset och Universitetssjukhuset i Linköping. Innehållet produceras av sjukvårdspersonal och Njurförbundet är ansvarig utgivare. Under 2017 har målgruppen breddats och sidan har utökats med ett nytt kapitel:

”Bromsa din njursvikt”. Det har även tillkommit fler filmade patientberättelser, där personer berättar om sina upplevelser av att leva med njursjukdom och om att leva med dialys.

Sociala medier

Under året har Njurförbundet fortsatt att utveckla sin kommunikation i Sociala medier. Den främsta kanalen är facebook, där förbundet har en publik sida med nyheter och information från förbundet varje vecka. Antalet följare fördubblades 2017 och var vid slutet av året 2 199. Störst spridning fick inlägg under Världsnjurdagen i mars med över 25 000 visningar. Också inlägg från manifestationen ”Slut på rean” i september och inlägg om nya blodtrycksrekommendationer sågs och delades av många.

Njurförbundet har också en sluten diskussionsgrupp på facebook som fortsätter att växa med nya medlemmar varje vecka. Gruppen hade i slutet av året 1 380 medlemmar, som diskuterade många olika ämnen som berör kroniskt njursjuka. Gruppen administreras av förtroendevalda och anställda vid förbundskansliet.

Njurförbundet använder även Twitter och Instagram i viss utsträckning för att dela samhällsnyheter och bilda opinion. Njurförbundets ordförande Håkan Hedman använder också Twitter i eget namn och när

med sina inlägg såväl politiker som opinionsbildare inom vårdsektorn.

You&Me webshop

I Njurförbundets webshop säljs silversmycken och njurar av glas till förmån för Njurförbundet och njurforskning. Produkterna, som är formgivna av Pamela Lindgren, är omtalade och uppskattas av många som har genomgått en transplantation eller som har donerat en njure

Barn- och föräldraverksamhet

Njurförbundets barn- och föräldragrupp arrangerade under 2017 två sammankomster för familjer med njursjuka barn.

Årets familjevecka arrangerades 3–8 juli i Tanum strand, Bohuslän, med 22 familjer anmälda. Föreläsare var Linda Afsenius, dialyssjuksköterska, som berättade att hemodialys och att livet har så mycket att erbjuda även med dialys. Deltagarna fick också höra föreläsningen ”I skuggan av ett syskon” av pedagog Astrid Emker och en föreläsning av barnurolog Gundela Holmdahl om njurens funktion och problem som kan uppstå. Håkan Hedman, Njurförbundet, och Peter Nordqvist, Hjärtebarnen,

Vid årets familjevecka i Tanum strand, Bohuslän, deltog 22 familjer.

Veckan är en möjlighet för föräldrar och syskon att träffa andra i liknande situation, utbyta erfarenheter och få ny kunskap.

talade om föreningsliv och olika sätt att tänka och arbeta med Barn- och Föräldragrupper. Veckan är en möjlighet för föräldrar och syskonen att träffa andra i liknande situation, utbyta erfarenheter och få ny kunskap. Det viktigaste är dock att det njursjuka barnet får träffa och leka med andra som inte tycker att de är ”konstiga” för att de äter mediciner och har ärr. 41 barn var med och var uppdelade i fyra grupper. Sex ungdomsledare tog hand om dem när föräldrarna var på föreläsningar och samtalsgrupper. Den 24–26 november ordnade gruppen en aktivitetshelg i Stockholm, riktad till det njursjuka barnet och en förälder. Den samordnades med ungdomsgruppen som ett led att slussa in tonåringarna i ungdomarnas verksamhet. Helgen innehöll förutom samkväm och middagar ett guidad besök på Friends Arena, vilket barnen uppskattade mycket. Där spelade de bowling och besökte Mall of Scandinavia.

I skriften ”Har du ett barn med njursjukdom i din grupp?” upplyser Barn- och föräldragruppen om några av de problem som ett njursjukt barn kan ha att slåss med i sin vardag. Skriften, som vänder sig till personal i förskola, skola och fritidsverksamhet finns att ladda ned från Njurförbundets hemsida.

Ungdomsverksamhet

Njurförbundets ungdomsgrupp ordnar träffar för medlemmar mellan 18 och 30 år.

Den 8–10 september samlades en grupp och gick gemensamt på musikalen Mamma Mia the Party i Stockholm. Helgen gav också utrymme för att umgås och dela erfarenheter med andra i liknande situation.

Den 24–26 november arrangerades en höstträff med en gemensam lunch och en äventyrsaktivitet, som kallas City Mission. Det blev också kvällsaktiviteter med bowling och middag på Mall of Scandinavia i Solna.

Barn- och ungdomsverksamhetens aktiviteter 2017 kunde genomföras till stor del tack vare bidrag från fonder och stiftelser, regioner och landsting samt en förening. Se lista på sidan 26.

Samverkan

Livet som Gåva - samverkan för donation av organ och vävnader

Tillgången på organ för transplantationsändamål är en viktig fråga för landets njursjuka. Idag står mindre

än 20 procent av landets dialyserande på väntelistan för transplantation. En bidragande orsak är bland annat att många njursjuka bedöms ha medicinska kontraindikationer. Tillsammans med berörda intresseorganisationer och företrädare för den medicinska professionen ingår förbundet i samverkansorganisationen Livet som Gåva - samverkan för donation av organ och vävnader. Njurförbundets ordförande Håkan Hedman är ordförande i Livet som Gåva och Gerd Engman, förbundsstyrelseledamot, ingick i Livet som Gåvas styrelse. Efter årsmötet ersattes Gerd Engman av Björn Nilsson. Njurförbundet är medelsförvaltare och administrativt ansvarig.

Livet som Gåvas hedersutmärkelse 2017 tilldelades transplantationskirurgerna Lars Mjörnstedt, Gunnar Tufveson och Nils H Persson med motiveringen ”för att tidigt ha uppmärksammat behovet av information om organdonation och initiativ till bildandet av Livet som Gåva.” Priset kommer att delas ut i Malmö under våren 2018.

Årsmötet i Livet som Gåva hölls i Stockholm den 8 november 2017 då nya stadgar och en verksamhetsplan antogs.

Donationsrådet

Håkan Hedman har ingått som ledamot i Donationsrådet sedan 2011 och varit utsedd för uppdraget av regeringen fram till juni 2014. Under 2017 fick Håkan Hedman ett nytt förordnande. Donationsrådet upphörde 2018. Uppdragets syfte har varit att skapa bättre förutsättningar för förbundet att mer aktivt kunna driva frågor som rör donation av organ och vävnader.

Svenskt Njurregister

Under 2017 har Håkan Hedman ingått som ledamot i styrgruppen för Svenskt Njurregister, SNR. Njurförbundet har en fast plats i styrgruppen. Utöver förbundet är även Svensk Njurmedicinsk Sjuksköterskeförening representerade i SNR:s styrgrupp.

För sjunde året kunde representanter för Njurförbundet delta på SNRs kontaktmannamöte i Stockholm den 7 december 2017. Deltog gjorde från Njurförbundets styrelse Håkan Hedman och Tina Pajunen.

Centrum för personcentrerad vård (GPCC)

Håkan Hedman har sedan 2012 ingått i ledningsgruppen för Centrum för personcentrerad vård vid Sahlgrenska Akademin vid Göteborgs universitet. Inom hälso- och sjukvården, bland sjukvårdspersonal, pågår sedan flera år ett förändringsarbete mot ett

ökat personcentrerat arbetssätt där patienten ses som en partner, något som ligger helt i linje med Njurförbundets uppfattning.

eHealth Award

Håkan Hedman har som representant för Njurförbundet ingått i juryn för eHealth Award som utdelas på Vitalis, en internationell konferens på Svenska Mässan i Göteborg om digital hälsa 24–26 april 2018. Målet är att uppmärksamma svenska innovationer inom digital hälsa för att bidra till effektivare och säkrare vårdprocesser och mer engagerade patienter.

European Kidney Patients Federation

European Kidney Patients Federation, EKPF, är njursjukas europeiska samarbetsorgan. Njurförbundet var med och bildade organisationen 1981 (CEA-PIR), och är fortsatt medlem. Inom EKPF är många av Njurförbundets systerorganisationer både inom och utanför EU medlemmar. Vid 2017 års generalförsamling på Cypern hade dock inga representanter för Njurförbundet möjlighet att medverka.

Njursjukas Nordiska Samarbetsorgan

Njursjukas Nordiska Samarbetsorgan, NNS, bildades 1981 och är ett samarbetsorgan för njursjukas organisationer i Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island. Syftet med NNS är att utbyta erfarenheter länderna emellan. Årligen arrangeras en konferens där värdskapet växlar mellan organisationerna. Konferenserna har hittills kunnat finansieras bl.a. genom bidrag från Nordiska Nämnden för Handikappfrågor – NNH.

2017 var det Félag nýrnasjúkra, Njurförbundets isländska systerorganisation, som arrangerade NNS-mötet den 27–28 september i Reykjavik. Innehållet i mötet tog upp egenvård, olika transplantationslagstiftning, självdialys, korsvis donation och planerna för ett gemensamt sommarläger för transplanterade ungdomar 2019. Från Njurförbundet deltog vice ordförande Lars-Åke Pellborn, förbundskassör Björn Nilsson och verksamhetschef Sara Norman, som också gjorde ett studiebesök på Landspítali, universitetssjukhuset i Reykjavik.

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en paraplyorganisation som består av 41 medlemsförbund, där Njurförbundet ingår. Under verksamhetsåret har Njurförbundet deltagit med personal från kansliet och förtroendevalda på konferenser, möten och i olika nätverksgrupper. Njurförbundets ordinarie representant i Funktions-

rätt Sveriges ordförandegrupp är Håkan Hedman och ersättare har varit Lars Åke Pellborn.

Tina Pajunen är ersättare i Socialstyrelsens rådgivande nämnd för funktionshindersfrågor.

Kristina Andersson Holgersson är ledamot i Specialpedagogiska skolmyndighetens Nationella Intresseråd och har deltagit i nätverksträffar med Nätverket barn, familj och skola.

Håkan Hedman ingår i Funktionsrätt Sveriges valberedning och Sara Norman vid förbundskansliet har under året deltagit i nätverksträffar för kanslichefer och kommunikatörer.

Den 5–6 december gjordes en studieresa gemensamt med Funktionsrätt Sverige till Bryssel och EU-parlamentet för personer med funktionsnedsättningar. Njurförbundet besökte även European Patients Forum, EPF, och tog upp frågan om rörlighet för dialyserande. Från Njurförbundet deltog Håkan Hedman, Lars-Åke Pellborn och Sara Norman från förbundskansliet.

Björn Nilsson deltog som ombud vid kongressen, där organisationen bytte namn från Handikappförbunden till Funktionsrätt Sverige. Lars-Åke Pellborn utsågs till revisorsuppleant.

Svensk Njurmedicinsk Förening och Svensk Njurmedicinsk Sjuksköterskeförening

Njurförbundet är medlem i svensk Njurmedicinsk Förening, SNF. Tillsammans med SNF och SNSF har vi under 2016–2017 drivit ett projekt om egenvård och patientinvolvering vid dialys. Projektet syftar till att utforma ett nationellt vårdprogram för självbehandling och patientinvolvering vid dialys.

Den 24–26 april deltog förbundskassör Björn Nilsson och verksamhetschef Sara Norman vid Nordisk Njurmedicinsk Vårkonferens i Visby.

Samverkan med ABF- utbildningsverksamhet

Förbundet är medlem i studieförbundet Arbetarnas Bildningsförbund. Genom medlemskapet kan förbundet få studieverksamhet helt eller delvis finansierad samt få bidrag till olika projekt som ligger inom ramen för ABF:s syften.

Samverkan med företag

Njurförbundet har ett gott samarbete med företagen som är verksamma inom läkemedel och medicinteknik. Det kan handla om kunskapsutbyte och kontakt-

Den 5–6 december gjordes en studieresa gemensamt med Funktionsrätt Sverige till Bryssel och EU-parlamentet för personer med funktionsnedsättningar. Njurförbundet besökte även European Patients Forum, EPF, och tog upp frågan om rörlighet för dialyserande. Från Njurförbundet deltog förbundsordförande Håkan Hedman Lars-Åke Pellborn och Sara Norman från förbundskansliet.

skapande såväl som ekonomiskt stöd. Samarbete med företag följer alltid Njurförbundets sponsringspolicy som innebär att förbundets integritet och oberoende säkerställs.

Under året gick Njurförbundet med som partner till Vård och Hälsa, ett projekt i regi av Svenska Läkarsällskapet.

Tina Pajunen deltog även i ett möte 2017 arrangerat av Diaverum om möjligheter att resa med semesterdialys, tillsammans med representanter från ett flertal europeiska Njurförbund.

Vid ett nationellt möte 2017 för njursviktssjuksköterskor var Tina Pajunen inbjuden av Baxter för att berätta om förbundets arbete med att ta fram ett nationellt vårdprogram för egenvård och patientinvolvering vid dialys.

Förbundet har under året haft inledande möten med Astellas för ett samarbete med njurtransplanterade som målgrupp.

Rehabilitering och rekreation

Att tillvarata njursjukas, donatorers och närståendes intressen avseende rehabilitering och rekreation är en viktig fråga för Njurförbundet. Våra förtroendevalda ger mycket råd och vägledning åt såväl enskilda medlemmar som till företrädare för sjukvården. Uppskattningsvis 4–5 gånger i veckan får vi samtal och svarar på frågor.

I september arrangerade Njurförbundet en gruppresa till Torremolinos, främst för medlemmar som går i dialys. 35 resenärer följde med på resan. Från förbundet arrangerade och deltog Tina Pajunen och Karin Hedman, som båda har undersköterskekompetens och erfarenhet av dialys.

Njurförbundet har förvaltat två fonder där enskilda medlemmar kan söka stöd för rekreativitet: Rekreativfonden och Amelie Ersmarkers minnesfond. Verksamhetsåret 2017 fördelades 12 500 kronor ur Rekreativfonden och 5 000 kronor ur Amelie Ersmarkers minnesfond. Under året verkställdes ett beslut att avveckla Rekreativfonden. Återstående 5 328 kronor överfördes till Alwallsfonden.

Därtill förfogar Njurförbundet 44 000 kronor som inkommit till Erik Herlands minne att använda för riktade bidrag för barn- och ungdomsverksamhet.

Forskning

Forskning är ett område som många av våra medlemmar vill prioritera och förbundet har bedrivit insamling till njurforskning sedan 1980. 2014 instiftades insamlingsstiftelsen Njurfonden, en nationell forskningsstiftelse för njurforskning där Svensk Njurmedicinsk Förening, Svensk Transplantationsförening och Svensk Njurmedicinsk Sjuksköterskeförening tillsammans med Njurförbundet är huvudmän. Njurförbundets ordförande Håkan Hedman är ordförande i Njurfonden och Njurförbundets kansli

sköter fondens administration. 2017 fördelade fonden 3 025 000 kronor till 22 forskningsprojekt. Njurförbundet representerades i styrelsen under 2017 även av Lars Åke Pellborn, Åsa Torstensson, Gerd Engman och Björn Nilsson. Njurfonden fördelade även 100 000 kronor ur Tommy och Gösta Anderssons minnesfond. Fondens inriktning är att stödja forskning kring levande givare.

Njurförbundets Stipendiefond till Professor Nils Alwalls Minne lämnar bidrag till projekt som syftar till att förbättra de njursjukas situation. Utdelningen ur fonden ges i form av rese- och studiestipendier samt som projektbidrag. Under 2017 skedde dock ingen utdelning.

Njurförbundet arrangerade ett forskningsseminarium 6 maj, för representanter för regionföreningarna. Föreläste gjorde njurforskarna Peter Stenvinkel, Markus Gäbel, Bernd Stegmayr och Jenny Nyström.

Medlemsinflytande

Antalet medlemmar i Njurförbundet ökade 2017 från 4 277 till 4 287 (420 nya medlemmar värvades). Alla medlemmar har möjlighet att påverka förbundets inriktning och verksamhet genom sin regionförening eller genom att motionera till förbundsstämman vartannat år, Njurförbundets högsta beslutande organ.

En arbetsgrupp har under 2017 tillsatts för att ta fram förslag på hur Njurförbundet kan öka medlems-

antalet ytterligare. I arbetsgruppen har ingått Mojgan Kashi, Rose-Marie Arnviken Litbo och Ronny Ljung. Till Njurveckan 2018 togs fram två nya trycksaker, utarbetade av Tina Pajunen, Ronny Ljung och Rose-Marie Arnviken Litbo.

Den 7 maj hölls förbundsstämma, där bland annat reviderade stadgar och ett nytt idéprogram antogs, som ersätter Njurförbundets tidigare handlingsprogram.

I november, hölls ordförandemöte med Njurförbundets regionföreningar. Ordförandemötet är ett rådgivande organ och diskussionerna är vägledande för förbundsstyrelsens arbete. Novembermötet innehöll frågeställningar om organdonation, egenvård och Njurförbundets stöd till forskning med mera.

Arbetsgrupper

Jubileumsgruppen (förbereder 50-årsjubileet 2019): Rose-Marie Arnviken Litbo, Ulla Evensson och Lars Åke Pellborn.

Barn- och föräldragruppen: Kristina Andersson Holgersson, Lars Rönnqvist och Peter Pernäng.

Ungdomsgruppen: Rebecca Cross, Oscar Norling och Erik Zetterman.

Njurförbundets nya styrelse, vald av förbundsstämman 7 maj 2017.
Bakre raden: Lars Åke Pellborn, Stockholm, Björn Nilsson, Skarpnäck, Ronny Ljung, Rinkaby, Henrik Eriksson, Vänersborg, Tina Pajunen, Möndal. Främre raden: Rose-Marie Arnviken-Litbo, Kalmar, Ulla Evensson, Mariefred, Mojgan Kashi, Uppsala och Håkan Hedman (ordförande), Sävedalen.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Njurförbundet får härmed avge årsredovisning samt redovisning av förvaltningen av förbundets verksamhet för år 2017. Årsredovisningen är upprättad enligt ÅRL samt BFNAR 2012:1 (K3) samt upprättad i SEK.

Allmänt om verksamheten

Njurförbundet är en ideell förening som är partipolitiskt och religiöst obunden som verkar som intresseorganisation för personer med kronisk njursjukdom, levande njurdonatorer och deras närstående. Njurförbundet har under år 2017 haft sitt säte i Stockholm.

Genom opinionsbildning och påverkansarbete vill förbundet tillvarata njursjukas, levande njurdonatorers och närståendes intressen avseende tillgänglighet, vård, social trygghet samt möjlighet till arbete, utbildning, rehabilitering och rekreation. Förbundet ska företräda medlemmarnas intressen gentemot myndigheter och institutioner, verka för medlemmarnas intressen i samverkan med andra organisationer samt stödja forskning som utvecklar njurvården och förbättrar livssituationen för dem med njursjukdom.

Rekreationsfonden ger bidrag till njursjuka medlemmar som är i behov av ekonomiskt stöd i samband med olika former av rekreation. Rekreationsfonden har under året avvecklats. Alwallsfonden lämnar bidrag till projekt som syftar till att förbättra de njursjukas situation. Utdelningen ur fonden ges i form av rese- och studiestipendier samt som projektbidrag. Ur Amelie Ersmarkers minnesfond kan sökas medel för barn och ungdomar upp till 18 år som vill ha rekreation tillsammans med sin familj, eller av ungdomar som reser själva.

Samverkan sker med följande organisationer i vilka Njurförbundet är representerad i styrelse eller ledning: Insamlingsstiftelsen Njurfonden, Livet som gåva, Donationsrådet, Svenskt Njurregister, Centrum för personcentrerad vård, Patientrådet för Vårdanalys och Socialstyrelsens råd för funktionsnedsättningsfrågor. Härutöver sker samverkan med European Kidney Patients Federation, Njursjukas Nordiska Samarbetsorgan, Funktionsrätt Sverige och ABF.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under 2017 har förbundet bedrivit en omfattande opinionsbildande verksamhet i frågor som är väsentliga för förbundets medlemmar och njursjuka i allmänhet. Genom flera uppmärksammade debattartiklar, pressmeddelanden och arrangemang har förbundets viktiga frågeställningar synliggjorts.

Förbundet har med hjälp av extra statliga bidrag genomfört ett egenvårdsprojekt i avsikt att utreda förutsättningar för en utökning av njurpatienters möjligheter att själva genomföra egen dialysvård i hemmet.

Antalet deltidanställda har under året minskats till följd av att givaradministrationen som Njurförbundet har handhaft åt Njurfonden övergått till Uniguide med vilken Njurförbundet har avtal.

Förbundet har initierat ett projekt med avsikt att ta fram en ny uppgraderad hemsida.

Den 7 maj 2017 hölls Njurförbundets förbundsstämma då förbundets verksamhet för 2015 och 2016 behandlades och därutöver skedde bland annat val till ordförande och styrelse samt att förbundets kommande verksamhet fastslogs. Den 25-26 november avhölls ett regionordförandemöte.

Njurförbundet har under genomfört och medverkat vid en tvåveckors rekreativresa till Torremolinos för medlemmar och dialyserande patienter. Barn- och föräldragruppen anordnade en rekreativvistelse vid Tanumstrand samt tillsammans med Ungdomsgruppen ett gemensamt arrangemang i Stockholm under hösten. För fylligare beskrivning om förbundets aktiviteter m.m. hänvisas till verksamhetsberättelsen och förbundets hemsida www.njurforbundet.se

Resultat och ställning

Verksamhetsresultatet för räkenskapsåret 2017 uppgår till ett stort överskott om 4 141 681 SEK. Förklaringen ligger nästan uteslutande i erhållandet av ett testamenterat arv om 3,9 mkr till att stödja förbundets verksamhet. Medlen tryggar att förbundets verksamhet även framöver kan hållas på en hög och stabil nivå. Andra extraordinära intäkter är dels en reavinst om 185 tkr dels en utbetalning från Folksam på drygt 330 tkr. Av intäkten från Folksam har 200 847 kr beslutats överföras till en personalutvecklingsfond. Rekreationsfonden har avvecklats och de resterande ca 17 tkr utbetalades i enlighet med regelverket. Överskottet för 2017 överförs till balanserade vinstmedel. Se i övrigt de särskilda noterna i resultat- och balansräkningen.

JÄMFÖRANDE NYCKELTAL

	2017	2016	2015	2014	2013
Årsomsättning	8 374 152	4 813 056	4 174 971	4 315 265	5 936 435
Balansomslutning	7 159 533	3 266 262	2 738 740	7 497 195	9 151 881
Resultat	4 141 681	-8 466	-221 960	54 352	185 620
Gåvor och bidrag	6 707 821	3 173 230	2 423 971	3 262 901	5 030 012
varav Insamlade medel från allmänheten	3 931 281	33 710	77 768	940 149	3 069 900

FÖRÄNDRING AV EGET KAPITAL. VÄRDE SEK.

Namn	Ingående balans	Utnyttjande	Ändamålsbestämt av givare	Årets resultat	Utgående balans
Balanserade vinstmedel	2 068 219				6 209 900
Rekreatjonsfond	17 858	-17 858			0
Erik Herlands minne	44 250	0			44 250
Alwallsfonden	84 186	0	5 358		89 544
Amelie Ersmarkers fond	117 697	-5 000	2 750		115 447
Totalt	2 332 210	-22 858	8 108	4 141 681	6 459 141

Medlemmar

Förbundet bildades 1969 och består numera av 14 regionförbund/-föreningar, som tillsammans täcker in hela landet. Medlemskapet registreras i regionförbunden och medför också ett automatiskt medlemskap i riksorganisationen Njurförbundet.

Under de senaste fem åren har det varit små bruttoförändringar i medlemsantalet. Antalet har varit relativt stabilt även om det finns en stor rörlighet inom medlemskåren. Omkring 10 procent av medlemskåren skiftas ut varje år och speglar i mycket den verklighet som njursjukdomen många gånger medför. Nästan hälften av de som lämnar förbundet avlider som en konsekvens av sin njursjukdom. I en jämförelse med förbundets s.k. kärnmedlemmar som

befinner sig i aktiv uremivård (dialys och transplantation) har gapet mellan antalet presumtiva medlemmar och verkligt antal ökat. Medlemsvärning är en prioriterad fråga.

Information

Medlemmarna informeras bland annat på följande sätt: Förbundets tidning Njurfunk 4 ggr/år, Njurnytt till regionerna, skriftliga informationsmaterial om njursjukdomar, Njurförbundets hemsida www.njurforbundet.se, samt via Facebook.

Anställda

Antal anställda vid årets utgång var 2. Samtliga kvinnor.

MEDLEMSUTVECKLINGEN I SVERIGE PERIODEN 2013 – 2017

	2017	2016	2015	2014	2013
Antal medlemmar	4 287	4 277	4 200	4 165	4 219

Framtida utveckling

Medlemsrekrytering, njursjuka barn- och ungdomar samt opinionsbildande verksamhet om njursvikt är prioriterade fokusområden.

Förbundet kommer att utöka satsningen på forskning och utveckling genom aktivt fortsatt stöd till administrationen av Insamlingsstiftelsen Njurfonden.

Förvaltning

Högsta beslutande organ är förbundsstämman som äger rum vartannat år. Förbundet förvaltas av förbundsstyrelsen som utses av förbundsstämman. Förbundsstyrelsen har under året bestått av ordföranden samt åtta ledamöter. Till styrelsen har verksamhetschefen varit adjungerad liksom en representant från Barn- och föräldragruppen.

Under räkenskapsåret har förbundsstyrelsen bestått av:

Håkan Hedman, *ordförande*

Tina Pajunen, *vice ordförande*

Lars Åke Pellborn, *vice ordförande*

Björn Nilsson, *förbundskassör*

Ulla Evensson

Henrik Eriksson

Ronny Ljung

Rose Marie Arnviken Litbo

Mojgan Kashi

Förbundsstyrelsen har under året haft 10 protokollförda styrelsemöten, 6 februari, 20 mars, 27 mars telemöte, 5 maj, 7 maj, 16 juni, 25-26 augusti, 16 oktober telemöte, 24 november samt den 14 december telemöte.

Adjungerade till förbundsstyrelsen:

Sara Norman, *verksamhetschef*

Kristina Andersson Holgersson, *Barn- och föräldragruppen*

Revisorer och revisorssuppleant

Margareta Morén, *BDO Mälardalen AB, auktoriserad revisor*

Lars Rekke, *ordinarie förtroendevald revisor*

Björn Severinsson, *suppleant*

Valberedning

Rolf Mattisson, *sammankallande*

Malin Haglund

Gerd Engman

Eva Falck

Representation för Njurförbundet i Insamlingsstiftelsen Njurfonden:

Håkan Hedman, *ordförande*

Lars Åke Pellborn, *sekreterare*

Björn Nilsson, *kassör*

Gerd Engman, *ledamot*

Åsa Torstensson, *ledamot*

Övrig information

Ytterligare information om förbundets verksamhet återfinns på Njurförbundets hemsida www.njurforbundet.se samt i en fylligare beskrivning benämnd verksamhetsberättelse.

Resultaträkning

	Not	År 2017	År 2016
Verksamhetsintäkter	1		
Medlemsavgifter		628 580	581 130
Gåvor		4 124 881	213 760
Bidrag		2 582 940	2 959 470
Nettoomsättning		379 518	400 826
Övriga intäkter		658 233	657 870
Summa verksamhetsintäkter		8 374 152	4 813 056
Verksamhetskostnader	2,3,4		
Ändamålskostnader		-4 318 991	-4 450 212
Administrationskostnader		-113 456	-409 602
Summa verksamhetskostnader		-4 432 447	-4 859 814
Resultat från finansiella investeringar	5		
Ränteintäkter och liknande resultatposter		185 226	132
Räntekostnader och liknande resultatposter		0	-590
Summa resultat från finansiella investeringar		185 226	-458
Årets resultat efter finansiella poster		4 126 931	-47 216
Årets resultat		4 126 931	-47 216
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat efter finansiella poster		4 126 931	-47 216
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel		17 500	40 250
Ändamålsbestämning av medel		-2 750	-1 500
Förändring av balanserat kapital		4 141 681	-8 466

Balansräkning

	Not	2017-12-31	2016-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	6	10 905	4 494
Summa anläggningstillgångar		10 905	4 494
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7	1 004 850	0
		1 004 850	0
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		198 415	414 203
Övriga fordringar		20 084	15 697
Förutbetalda kostnader o upplupna intäkter	8	375 421	373 087
Summa kortfristiga fordringar		593 920	802 987
Kortfristiga placeringar	9	1 433 613	1 448 081
Kassa och bank		4 116 246	1 010 700
Summa omsättningstillgångar		6 143 778	3 261 768
Summa tillgångar		7 159 533	3 266 262
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
Balanserat resultat		2 068 219	2 076 685
Ändamålsbestämda medel		249 241	263 991
Årets resultat		4 141 681	-8 466
Summa eget kapital		6 459 141	2 332 210
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		234 005	298 340
Övriga skulder	10	117 095	135 270
Upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	11	349 292	500 442
Summa kortfristiga skulder		700 392	934 052
Summa eget kapital och skulder		7 159 533	3 266 262

Tilläggsupplysningar

Årsredovisningen är upprättad enligt ÅRL samt BFNAR 2012:1 (K3).

Resultaträkning

Verksamhetsintäkter

Endast det inflöde av ekonomiska fördelar som Njurförbundet erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas, om inget annat anges nedan, till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas. Nedan beskrivs, för respektive intäktspost när intäktsredovisning sker.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter omfattar inbetalningar för medlemskap i organisationens namn. Medlemsavgifter redovisas vid inbetalning från medlemmen och intäktsredovisas över den tidsperiod som avses.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. En gåva som intäktsförs redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som förbundet avser stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar. Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

Bidrag

Utgörs av statsbidrag till verksamheten, landstingsbidrag till speciella kurser samt bidrag till barnverksamhet. Bidrag som erhållits för att täcka kostnader redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka. Bidrag som hänför sig till en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som Njurförbundet fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället. Prenumerationer redovisas som intäkt linjärt över prenumerationstiden.

Övriga intäkter

I övriga intäkter ingår administrationsintäkter från Insamlingsstiftelsen Njurfonden samt övriga intäktskorrigeringar.

Ersättning till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Leasing

Alla Njurförbundets leasingavtal redovisas som operationella, d.v.s. leasingavgiften (inklusive första förhöjd hyra) redovisas linjärt över leasingperioden.

Verksamhetskostnader

Ändamålskostnader

Kostnader som behövs för att uppfylla Njurförbundets ändamål som personalkostnader, kostnader för kurser, konferenser och påverkansarbete som information m.m.

Administrationskostnader

Kostnader för att kunna administrera verksamheten.

Balansräkning

Fordringar

Fordringar har värderats till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar enligt plan och nedskrivning.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Härvid tillämpas följande

avskrivningstider:

Datorer 3 år

Inventarier 5 år

Kortfristiga placeringar

Värdepapper värderas till anskaffningsvärdet.

Noter

Not 1 Verksamhetsintäkter	År 2017	År 2016
Medlemsavgifter		
Medlemmarnas avgift till Njurförbundet	628 580	581 130
Gåvor		
Gåvor från allmänheten	17 590	33 710
Arv	3 913 691	0
Humanfonden	193 600	180 050
Summa gåvor	4 124 881	213 760
Bidrag		
Statsbidrag	1 863 324	1 859 956
Bidrag Egenvårdsprojekt	195 000	393 500
Bidrag till Almedalen	0	100 000
Bidrag till barn- och ungdomsverksamhet	302 500	391 000
Landstingsbidrag	222 116	215 014
Summa bidrag	2 582 940	2 959 470
Nettoomsättning		
Prenumerationer och annonsintäkter Njurfunk	233 788	255 804
Försäljning och frakt	45 930	51 922
Deltagaravgifter	99 800	93 100
Summa	379 518	400 826
Övriga intäkter		
Administration Insaml.stift. Njurfonden	307 565	537 355
Övrigt	350 668	120 515
Summa	658 233	657 870
Summa Verksamhetsintäkter	8 374 152	4 813 056

Not 2 Medeltalet anställda och personalkostnader och arvode till styrelse	År 2017	År 2016
Medeltal anställda har varit	2	3
Varav kvinnor	2	3
Löner, ersättningar mm		
Styrelsen löner och ersättningar	117 153	111 873
Anställda löner och ersättningar	1 032 165	1 142 245
Pensionskostnader	51 000	53 488
Sociala kostnader	410 244	415 408
Summa styrelse och anställda	1 610 562	1 723 014
Not 3 Leasing	År 2017	År 2016
Njurförbundets leasingavgifter avser främst hyra av kontorslokal		
Kostnadsförda leasingavgifter uppgår till	251 949	282 539
Framtida leasingavgifter förfaller enligt följande:		
Inom ett år	313 724	244 000
1-5 år	1 568 620	1 220 000
Not 4 Förklaring till uppdelning av verksamhetskostnader	År 2017	År 2016
Ändamålskostnader		
Styrelse och personal enligt ovan	1 610 562	1 723 014
Medlemsavgifter	276 990	276 838
Gåvor och bidrag	47 506	700
Förtroendemannaorganisation	481 124	308 880
Kansliorganisation	328 890	522 619
Information	348 898	225 253
Njurfunk	415 592	369 379
Intressepolitiskt	161 730	301 366
Barn-, ungdoms- och familjeverksamhet	550 788	608 012
Internationell verksamhet	50 532	78 031
Övrigt	46 379	36 120
Summa ändamålskostnader	4 318 991	4 450 212
Administrationskostnader	År 2017	År 2016
Administrationskostnader	113 456	409 602
Totalt administrationskostnader	113 456	409 602
Summa verksamhetskostnader	4 432 447	4 859 814

Not 5	Resultat från finansiella investeringar	År 2017	År 2016
	Ränteintäkter	1231	132
	Räntekostnader	0	-590
	Resultat vid försäljning värdepapper	183 995	0
	Summa res. från finans. investeringar	185 226	-458
Not 6	Inventarier	2017-12-31	2106-12-31
	Ingående ackumulerat anskaffningsvärde	712 198	712 198
	Årets inköp	16 358	0
	Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	728 556	712 198
	Ingående ackumulerade avskrivningar	707 704	703 211
	Årets avskrivningar	9 947	4 493
	Utgående ackumulerade avskrivningar	717 651	707 704
	Utgående planenligt restvärde	10 905	4 494
Not 7	Långfristiga värdepappersinnehav	År 2017	År 2016
	Anskaffningsvärde	1 004 850	0
	Förvärv	0	0
	Försäljning	0	0
	Utgående anskaffningsvärde	1 004 850	0
	Innehav	Bokfört värde	Marknadsvärde
	Depåkonto	0	0
	Värdepapper Swedbank VP Bas	1 004 850	917 100
	Summa	1 004 850	917 100

Not 8 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
Förutbetalda kostnader	2017-12-31	2016-12-31
Förutbetald hyra	75 000	52 500
De Lage Landen	11 833	6 733
Meltwater	39 743	39 743
Föreningssupport	5 000	33 057
Textalk Webbshop	6 125	6 178
Feelgood	630	606
Loopia	317	0
myNewsdesk	15 000	11 250
Webmind	5 938	5 938
Studio Foray	0	6 250
IT Konsulterna Norden	0	6 440
Dagens Nyheter	2 388	2 438
Post Nord	3 789	1 232
Mediakraft	0	3 099
Hogia	5 368	0
Svenska Domäner	783	0
Dozer	350	0
	172 263	175 462
Upplupna intäkter	2017-12-31	2016-12-31
Humanfonden	193 600	180 050
Socialstyrelsen reseräkning	0	4 715
Textalk	1 645	3 080
TeliaSonera	1 486	0
Funktionsrätt Sverige	11 388	0
Kyocera 2018	-4 961	0
Norrbotten, avst medlemsregister 2016	0	9 780
	203 158	197 625
S:a förutbetalda kostnader o upplupna intäkter	375 421	373 087

Not 9 Kortfristiga placeringar		Bokfört värde	Marknadsvärde
	Robur fonder	1 433 613	1 473 922
	Summa	1 433 613	1 473 922
Not 10 Övriga skulder		2017-12-31	2016-12-31
	Personalskatt	54 852	64 478
	Avräkning Sociala avgifter	38 903	58 327
	Övriga kortfristiga skulder	23 340	12 465
	Summa övriga skulder	117 095	135 270
Not 11 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner	130 157	99 747
	Övriga upplupna kostnader	219 135	400 695
	Summa	349 292	500 442
Not 12 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser		2017-12-31	2016-12-31
		Inga	Inga

Ett stort tack

Njurförbundet vill rikta ett särskilt tack till de bidragsgivare som stöttat barn- och ungdomsverksamheten under 2017.

Stiftelser och fonder

Stiftelsen Sunnerdahls
Handikappfond
Stiftelsen Lars Hiertas minne
Stiftelsen Hierta Retzius
stipendiefond
Helge Ax:son Johnsons stiftelse

Åke Wibergs stiftelse
Åhlén-stiftelsen
Landstingsbidrag
Västra Götalandsregionen
Västerbottens läns landsting
Region Västmanland
Lanstinget Sörmland

Landstinget Dalarna
Stockholms läns landsting
Region Östergötland
Landstinget i Värmland
Uppsala läns landsting
Övriga gåvor
Njurföreningen i Småland

Underskrifter

Stockholm 14 april 2018

Håkan Hedman
Ordförande

Lars Åke Pellborn

Tina Pajunen

Björn Nilsson

Ulla Evensson

Ronny Ljung

Henrik Eriksson

Mojgan Kashi

Rose Marie Arnviken Litbo

Vår revisionsberättelse har avgivits den 18 april 2018

BDO Mälardalen AB

Margareta Morén
Auktoriserad revisor

Lars Rekke
Förtroendevald revisor

Revisionsberättelse

Till förbundsstämman i Njurförbundet

Org.nr. 802006-1332

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Njurförbundet för år 2017.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten "Den auktoriserade revisorns ansvar" samt "Den förtroendevalda revisorns ansvar". Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Den förtroendevalda revisorns ansvar

Jag har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Njurförbundet för år 2017.

Vi tillstyrker att föreningsstämman beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som ansvarar för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 18 april 2017

BDO Mälardalen AB

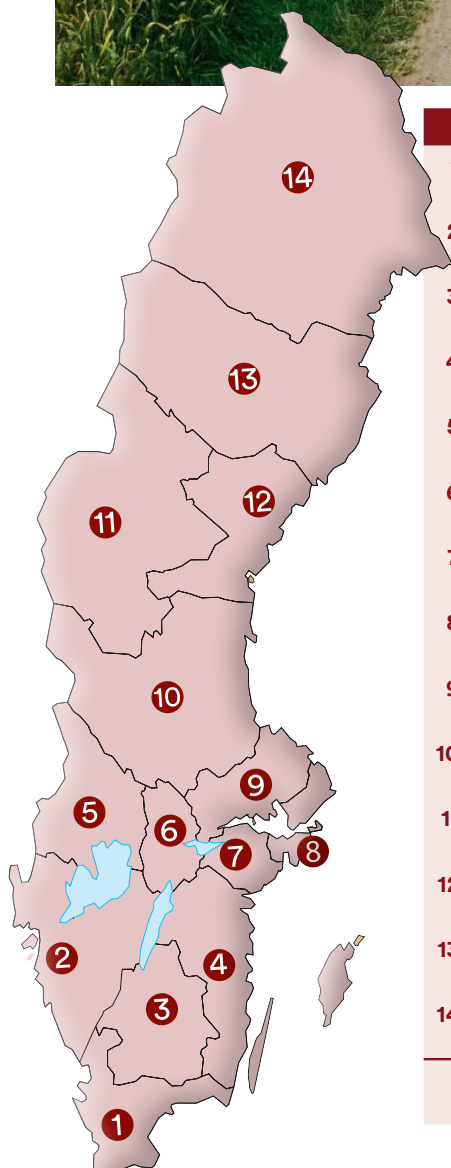
Margaretha Morén

Auktoriserad revisor

Lars Rekke

Förtroendevald revisor

Antal medlemmar i Njurförbundets regionföreningar den 31 december 2017

	2017	2016	2015	2014	2013	2012
1 Njurförbundet Sydsverige	517	495	471	455	461	423
2 Njurförbundet Västsverige	888	869	878	874	925	880
3 Njurförbundet Småland	258	260	236	243	251	252
4 Njurförbundet Sydöstra Sverige	236	237	232	229	241	238
5 Njurförbundet i Värmlands län	119	116	118	126	127	124
6 Njurföreningen Örebro län	174	170	179	189	202	197
7 Njurförbundet i Sörmland	111	111	103	107	114	109
8 Njurförbundet Stockholm Gotland	734	773	745	737	719	719
9 Njurföreningen Norra Mälardalen	270	292	291	280	290	285
10 Njurförbundet Gävle-Dala	259	248	249	238	245	250
11 Njurföreningen Jämtland/Härjedalen	56	56	63	60	61	59
12 Njurföreningen i Västernorrland	262	265	265	263	224	222
13 Njurföreningen i Västerbotten	224	207	180	187	191	184
14 Njurförbundet Norrbotten	182	179	190	177	158	176
Totalt	4 287	4 277	4 200	4 165	4 209	4 117

Box 650, 101 32 Stockholm
www.njurforbundet.se
Organisationsnr: 802006-1332